Tillväxt- och regionplaneförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-04-02

TRN 2020–0060

Handläggare:
Bette Malmros

Tillväxt- och
regionplanenämnden

Yttrande över naturvårdsstrategi för skyddsvärda ekar och ekmiljöer i Stockholms län

Ärendebeskrivning

Region Stockholm har beretts möjlighet att yttra sig över remiss av Naturvårdsstrategi för skyddsvärda ekar och ekmiljöer i Stockholms län. Tillväxt- och regionplanenämnden besvarar remissen på Region Stockholms vägnar.

Naturvårdsstrategin ska fungera som en arbetsplan för Länsstyrelsen och andra aktörer i det konkreta arbetet med att bevara och utveckla naturvärden i länets värdefulla ekområden. Den ska även bidra till bättre kunskap och hänsyn i samhällsplaneringen och vid planering av bebyggelseutveckling med mera.

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteutlåtande, 2020-04-02
Förslag till yttrande, 2020-04-02
Naturvårdsstrategi för skyddsvärda ekar och ekmiljöer i Stockholms län finns att läsa på:
www.lansstyrelsen.se/stockholm/tjanster/publikationer/2020/remiss-sarskilt-skyddsvarda-ekar-och-ekmiljoer---naturvardsstrategi-for-stockholms-lan.html.

Förslag till beslut

Tillväxt- och regionplanenämnden föreslås besluta följande:

1. Yttrande över Naturvårdsstrategi för skyddsvärda ekar och ekmiljöer i Stockholms län, TRN 2020–0060, godkänns och överlämnas till Länsstyrelsen Stockholm.

2. Paragrafen justeras omedelbart

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Region Stockholm är positiv till att en Naturvårdsstrategi har tagits fram för att säkerställa länets värdefulla ekar och ekmiljöer. Stockholms län hör till de län i Sverige som har störst förekomst av gamla och grova ekar och föreslagna skötselåtgärder bör ge bra stöd för olika aktörer i det konkreta arbetet med att bevara och utveckla dessa naturvärden. Länsstyrelsens höga ambition att ta fram ny kunskap, utveckla analysmetoder och kartor samt sprida denna information i StoryMap, är på många sätt föredömlig och innovativ.

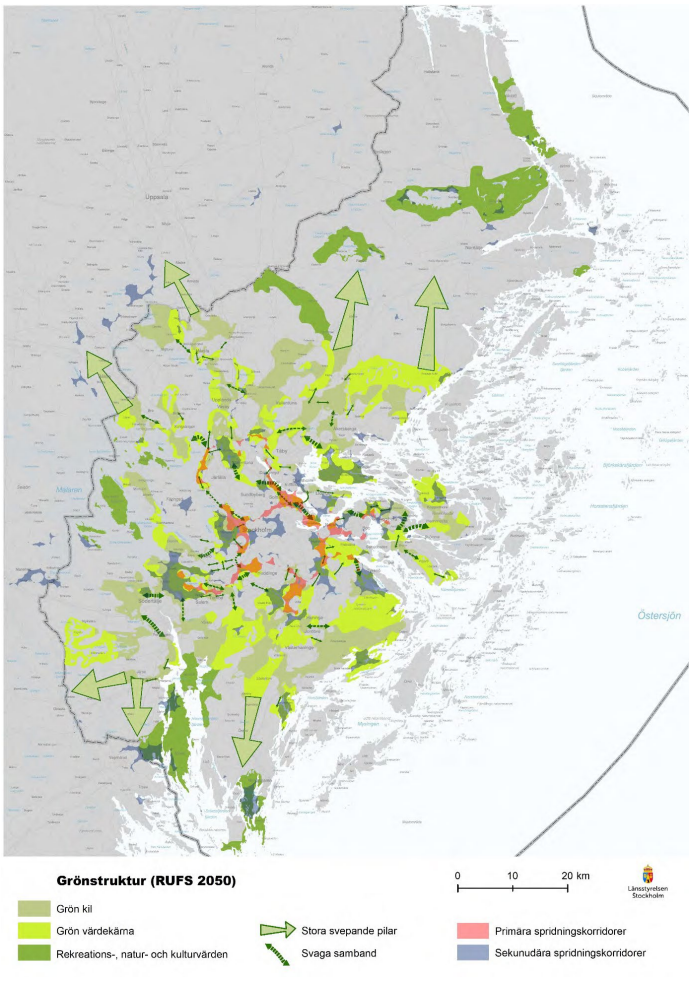
För att kunskapen och planeringsunderlagen ska bidra till bättre hänsyn i samhällsplaneringen, anser region Stockholm att det behövs ett klargörande av hur underlagen ska användas – främst i kommunernas planering men även i regionplaneringen. Det bör även tydligare framgå hur strategin kopplar till handlingsplan för grön infrastruktur samt hur spridningssambanden avses hanteras i vägledningen för grön infrastruktur, som länsstyrelsen för närvarande tar fram. Det finns annars en risk att kunskapsunderlaget inte blir det stöd i samhällsplaneringen som regionen så väl behöver.

Bakgrund
Naturvårsstrategin har tagits fram i syfte att bevara och utveckla de naturvärden som länets värdefulla ekar och ekmiljöer utgör. Strategin är ett led i länsstyrelsens och det nationella arbetet med att säkerställa särskilt skyddsvärda träd. Länsstyrelsen publicerade 2015 och 2016 rapporter om ädellövsområden och ekmiljöer i Stockholms län som beskriver inventering, analyser av spridningssamband, skötselförslag mm. Länsstyrelsen har även på regeringens uppdrag tagit fram en regional handlingsplan för grön infrastruktur, med fördjupade analyser av kärnområden för ädellövträd och spridningssamband mellan dessa. Handlingsplan för grön infrastruktur fastställdes 2018. Länsstyrelsen arbetar för närvarande med att ta fram en vägledning för grön infrastruktur. Dessa olika arbeten har legat till grund för de värdetrakter för ekmiljöer som presenteras i Naturvårdsstrategin.

Naturvårdsstrategin ska fungera som en arbetsplan för länsstyrelsen och andra aktörer i det konkreta arbetet med att bevara och utveckla naturvärden i länets värdefulla ekområden. Strategin riktar sig därför till alla aktörer som påverkar värdefulla ekar och ekmiljöer, exempelvis kommuner, markägare, markförvaltare, trädvårdare, ideella organisationer samt intresserad allmänhet. Den ska även bidra till bättre kunskap och hänsyn i samhällsplaneringen och i utveckling av bebyggelse med mera.

I strategin ingår:
- Förslag till 18 värdetrakter för ekmiljöer i Stockholms län
- Förslag till länsövergripande åtgärder som gynnar ekmiljöer
- Förslag till åtgärder inom respektive värdetrakt, med särskilt fokus på nio prioriterade trakter.
- Publicering av StoryMap med fokus på det strategiska arbetet

Strategin innehåller en mängd kartor och GIS-analyser som är viktiga för förståelsen av hur länets eklandskap hänger samman. De kommer att tillgängliggöras via en digital kartberättelse (StoryMap) där användare interaktivt kan studera kartor och underlag.

Strategin innehåller bland annat en karta som jämför spridningsanalysen med de gröna kilarna RUFS 2050 och de svaga sambanden mellan dem. Strategin menar att det i jämförelsen blir tydligt att flera av de viktigaste spridningsstråken för arter knutna till ekmiljöerna, inte framgår av RUFS underlag om gröna kilar och svaga samband.

Överväganden
Samordning med andra måldokument som RUFS 2050
Region Stockholm är positiv till att Naturvårdsstrategin har tagits fram, för att säkerställa länets värdefulla ekar och ekmiljöer. Stockholms län hör till de län i Sverige som har störst förekomster av gamla och grova ekar och det krävs förståelse och kunskap för att hantera dessa värden i samhällsplaneringen – särskilt i en region som Stockholm med hög utbyggnadstakt och stor konkurrens om mark. Att hålla ihop strukturer av grönska, bevara gröna värdekärnor och skydda värdefull natur är viktiga rumsliga principer i den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050. Regionen anser att de föreslagna skötselåtgärderna bör fungera som bra stöd för olika aktörer i det konkreta arbetet med att bevara och utveckla de biologiska naturvärden

som ekar och ekmiljöer utgör. Strategin bidrar därmed till ett genomförande av RUFS 2050 genom att säkra och utveckla värdefull natur.

Region Stockholm och länsstyrelsen har under lång tid samverkat för att stötta regionens aktörer i deras arbete med att stärka och utveckla natur-, kultur och friluftsvärden. Det har exempelvis handlat om analyser och verktyg som habitatnätverk och MatrixGreen, planeringsunderlag och förhållningssätt till den regionala grönstrukturen i RUFS samt handlingsplan för grön infrastruktur. Det finns flera kopplingar mellan den regionala grönstrukturen med gröna kilar och svaga samband i RUFS och de spridningssamband som pekas ut i naturvårdsstrategin. Strategin med dess nätverksanalyser tillför kunskap om nya samband där viktiga ekologiska spridningsfunktioner pekas ut både inom den samlade bebyggelsestrukturen och utanför de gröna kilarna.

För att underlätta förståelsen för hur olika planeringsdokument och olika skalor hänger ihop, föreslår Region Stockholm att naturvårdsstrategin kompletteras med en beskrivning om hur den kopplar till RUFS 2050 som måldokument med rumsliga principer, plankartan med förhållningssätt samt regionala ställningstaganden. Det är också viktigt att betona regionplaneringens samordnande roll, då grönstrukturens värden med kärnområden och samband är en viktig mellankommunal fråga.

Värdetrakter, spridningssamband och samhällsplanering
Strategin beskriver en hotbild för ekmiljöer i det storstadsnära området och behov av att prioritera kunskapsuppbyggnad i områden där markanvändningen förändras snabbt. Region Stockholm håller med om att det finns ett behov att utveckla verktyg som kan underlätta bland annat för en avvägning mellan olika intressen i samhällsplaneringen. Det är särskilt angeläget i vår region där konkurrens om marken är stor, inte minst för att bygga bostäder.

Regionen välkomnar därför länsstyrelsens höga ambition att ta fram ny kunskap, utveckla analysmetoder och kartor men saknar ett resonemang om hur kunskapen ska användas i samhällsplaneringen och vid avvägning mellan olika intressen. Föreslagna värdetrakter är exempelvis mycket stora områden och utpekade spridningssamband är många. Flera spridningssamband går över bebyggda områden och/eller områden som avses förtätas eller omvandlas. Det vore en fördel om strategin illustrerar dessa ”krockar” på en karta och utvecklar resonemanget om hur ett spridningssamband ser ut och hur det kan försvagas- respektive förstärkas i planeringen. Hur är det tänkt att den fysiska planeringen ska omsätta denna kunskap, främst inom kommunal planering?

Region Stockholm menar att det behövs ett klargörande av hur kunskapen ska användas i den fysiska planeringen för att kunskapsunderlaget ska bli det stöd som det avser att vara. Det bör tydligare framgå hur strategin kopplar till handlingsplanen för grön infrastruktur. Region Stockholm anser att det är en förutsättning att de spridningssamband som illustreras över områden med förväntad bebyggelseutveckling, hanteras i vägledningen för grön infrastruktur, för att minska risken för eventuella målkonflikter.

Tillgång till kartmaterial och kartberättelse (StoryMap)
Region Stockholm ser med tillfredställelse på förslaget att sprida information och kunskapsunderlag med stöd av kartberättelsen StoryMap. Kartapplikationen är pedagogisk, innehållsrik och det går lätt att ladda ner data om skyddsvärda träd och trädmiljöer. Det vore värdefullt om även annat kartmaterial som visas på StoryMap finns nedladdningsbart såsom spridningslänkar, spridningskorridorer, livsmiljöer för ädellövskog och ädellövträd, värdetrakt för ek och potentiella livsmiljöer för arter knutna till gamla och grova ekar. I remissversionen är delar av den interaktiva webbkartan inte tillgänglig utan kräver särskild inloggning via länsstyrelsen. Region Stockholm förutsätter att tillgängligheten till materialet förbättras i slutversionen, så att StoryMap kan bidra till den kunskapsspridning som den avser göra.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet
Beslutet bedöms inte innebära några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Miljökonsekvenser av beslutet
I enlighet med Region Stockholms miljöpolitiska program, Miljöprogram 2017–2021 har hänsyn till miljön beaktats och det bedöms att en särskild miljökonsekvensbedömning i detta ärende inte är relevant.

Hanna Wiik
Förvaltningschef

Bette Malmros
Regionplanerare

Tillväxt- och regionplanenämnden

FÖRSLAG TILL YTTRANDE
2020-04-02

TRN 2020–0060

Länsstyrelsen i Stockholms län
Dnr 5119-1397-2020
diarium.arkiv.stockholm@lansstyrelsen.se

Yttrande över Naturvårdsstrategi för skyddsvärda ekar och ekmiljöer i Stockholms län

Inledning

Region Stockholm har beretts möjlighet att yttra sig över remiss om Naturvårdsstrategi för skyddsvärda ekar och ekmiljöer i Stockholms län.

Region Stockholm är positiv till att en Naturvårdsstrategi har tagits fram för att säkerställa länets värdefulla ekar och ekmiljöer. Regionen anser att föreslagna skötselåtgärder bör fungera som bra stöd för olika aktörer i det konkreta arbetet med att bevara och utveckla dessa naturvärden. Länsstyrelsens höga ambition att ta fram ny kunskap, utveckla analysmetoder och kartor samt sprida denna information i StoryMap, är på många sätt föredömlig och innovativ. Samtidigt som det är viktigt att undvika dubbelarbete, ökad administration eller kostnader vid arbetet med naturvärden och exploatering kan det vara bra med vissa klargöranden av hur underlagen ska användas. Främst i kommunernas planering, men även i regionplaneringen. Det finns annars en risk att kunskapsunderlaget inte blir det stöd i samhällsplaneringen som länet behöver.

Synpunkter

Samordning med andra måldokument som RUFS 2050

Region Stockholm är positiv till att Naturvårdsstrategin har tagits fram, för att säkerställa länets värdefulla ekar och ekmiljöer. Stockholms län hör till de län i Sverige som har störst förekomster av gamla och grova ekar och det krävs förståelse och kunskap för att hantera dessa värden i samhällsplaneringen – särskilt i en region som Stockholm med hög utbyggnadstakt och stor konkurrens om mark. Att hålla ihop strukturer av grönska, bevara gröna värdekärnor och skydda värdefull natur är viktiga rumsliga principer i den regionala utvecklingsplanen RUFS 2050. Regionen anser att de föreslagna skötselåtgärderna bör fungera som bra stöd för olika aktörer i det konkreta arbetet med att bevara och utveckla de biologiska naturvärden som ekar och ekmiljöer utgör. Strategin bidrar därmed till ett genomförande av RUFS 2050 genom att säkra och utveckla värdefull natur.

Region Stockholm och länsstyrelsen har under lång tid samverkat för att stötta regionens aktörer i deras arbete med att stärka och utveckla natur-, kultur- och friluftsvärden. Det har exempelvis handlat om analyser och verktyg som habitatnätverk och MatrixGreen, planeringsunderlag och förhållningssätt till den regionala grönstrukturen i RUFS, samt handlingsplan för grön infrastruktur. Det finns flera kopplingar mellan den regionala grönstrukturen med gröna kilar och svaga samband i RUFS och de spridningssamband som pekas ut i naturvårdsstrategin. Strategin med dess nätverksanalyser tillför kunskap om nya samband där viktiga ekologiska spridningsfunktioner pekas ut både inom den samlade bebyggelsestrukturen och utanför de gröna kilarna.

För att underlätta förståelsen för hur dessa planeringsdokument och olika skalor hänger ihop, föreslår Region Stockholm att naturvårdsstrategin kompletteras med en beskrivning om hur den kopplar till RUFS 2050 som måldokument med rumsliga principer, plankartan med förhållningssätt samt regionala ställningstaganden. Det är också viktigt att betona regionplaneringens samordnande roll, då grönstrukturens värden med kärnområden och samband är en viktig mellankommunal fråga.

Värdetrakter, spridningssamband och samhällsplanering
Strategin beskriver en hotbild för ekmiljöer i det storstadsnära området och behov av att prioritera kunskapsuppbyggnad i områden där markanvändningen förändras snabbt. Region Stockholm håller med om att det finns ett behov att utveckla planeringsunderlag och analyser som kan underlätta bland annat en avvägning mellan olika intressen i samhällsplaneringen. Det är särskilt angeläget i vår region där konkurrens om marken är stor, inte minst för att bygga bostäder.

Region Stockholm välkomnar därför länsstyrelsens höga ambition att ta fram ny kunskap, utveckla analysmetoder och kartor men saknar ett resonemang om hur kunskapen ska användas i samhällsplaneringen och vid avvägningen mellan olika intressen. Föreslagna värdetrakter är exempelvis mycket stora områden och utpekade spridningssamband är många. Flera spridningssamband går över bebyggda områden och/eller områden som avses förtätas eller omvandlas. Det vore en fördel om strategin illustrerar dessa ”krockar” på en karta och utvecklar resonemanget om hur ett spridningssamband ser ut och hur det kan försvagas respektive förstärkas i planeringen. Hur är det tänkt att den fysiska planeringen ska omsätta denna kunskap, främst inom kommunal planering?

Region Stockholm menar att det behövs ett klargörande av hur underlaget ska användas i den fysiska planeringen för att det ska bli det stöd i samhällsplaneringen som regionen så väl behöver. Det bör också tydligare framgå hur strategin kopplar till handlingsplanen för grön infrastruktur. Region Stockholm anser att det är en förutsättning att de spridningssamband som illustreras över områden med förväntad bebyggelseutveckling, hanteras i vägledningen för grön infrastruktur för att minska risken för eventuella målkonflikter. Samtidigt är det viktigt att begränsa eventuellt ökad administration och kostnader för kommuner, regionen eller andra aktörer.

Tillgång till kartmaterial och kartberättelse (StoryMap)
Region Stockholm ser med tillfredställelse på förslaget att sprida information och kunskapsunderlag med stöd av kartberättelsen StoryMap. Kartapplikationen är pedagogisk, innehållsrik och det går lätt att ladda ner data om skyddsvärda träd och trädmiljöer. Det vore värdefullt om även annat kartmaterial som visas på StoryMap finns nedladdningsbart såsom spridningslänkar och spridningskorridorer, livsmiljöer för ädellövskog och ädellövträd, värdetrakt för ek och potentiella livsmiljöer för arter knutna till gamla och grova ekar. I remissversionen är delar av den interaktiva webbkartan inte tillgänglig utan kräver särskild inloggning via länsstyrelsen. Region Stockholm förutsätter att tillgängligheten till materialet förbättras i slutversionen, så att StoryMap kan bidra till den kunskapsspridning som den avser göra.